

ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลต่อการดำเนินงาน
โรงพยาบาลชุมชน ปี 2543

นายรังษี เจริญวงศ์ระยับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-130-999-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

OPINION OF HEALTH PERSONNEL TOWARDS ACTIVITIES
IN COMMUNITY HOSPITALS, 2000

Mr. Rungsee Chareonvongrayub

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Community Medicine

Department of Preventive and Social Medicine

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-130-999-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลต่อการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน
ปี2543

โดย

นายรังษี เจริญวงศ์ระยับ

สาขาวิชา

เวชศาสตร์ชุมชน

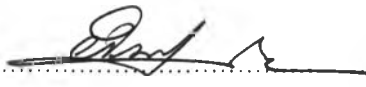
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิพุทธศิริ

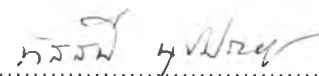
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์นายแพทย์พรชัย สิริศิรัญญกุล

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงทัศนีย์ นุชประยูร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิพุทธศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์พรชัย สิริศิรัญญกุล)

..... กรรมการ
(แพทย์หญิงทัศนีย์ เอมอมร)

นายรังษี เจริญวงศ์ระยับ : ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลต่อการดำเนินงาน
โรงพยาบาลชุมชน ปี 2543. (OPINION OF HEALTH PERSONNEL TOWARDS ACTIVITIES
IN COMMUNITY HOSPITALS, 2000) อ. ที่ปรึกษา : รศ.นพ.องอาจ วิพุทธศิริ, อ. ที่ปรึกษาร่วม
: รศ.นพ.พรชัย สิทธิศรีธนย์กุล, 100 หน้า. ISBN 974-130-999-6.

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน
โรงพยาบาล ในด้านการให้ความสำคัญ และสภาพเป็นจริง ต่อการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน
และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความสำคัญ และสภาพเป็นจริงของการดำเนินงานโรงพยาบาล
ชุมชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร ด้านกระบวนการ
พัฒนาคุณภาพ ด้านการให้บริการ และการรักษามาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย ด้านผลลัพธ์ของการ
ปฏิบัติงานและการประเมินความพึงพอใจ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2543 กลุ่มตัวอย่าง
เป็นผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลชุมชนที่สุ่มได้จำนวน 24 แห่ง มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 758 คน (ร้อยละ
85.2) เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ One-Way ANOVA, t-test

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปฏิบัติงานเป็นเพศชาย : หญิง คิดเป็น 1:8.4 มีอายุเฉลี่ย 32.83 ปี ระยะเวลา
ทำงานเฉลี่ย 7.92 ปี ส่วนใหญ่ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ (ร้อยละ 79.4) ระดับที่ 6-ที่ 8 (ร้อยละ
52.6) เมื่อพิจารณาการดำเนินงานรายการกิจกรรม ระหว่างการให้ความสำคัญและสภาพเป็นจริง พบว่า มี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ทุกกิจกรรม

เมื่อวิเคราะห์เชิงลึก พบว่า ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการดำเนินงานของ
โรงพยาบาลชุมชนโดยรวม แตกต่างกันตามขนาดของโรงพยาบาล นอกจากนี้ พบว่าการให้ความสำคัญ
มีความแตกต่างกันตาม กระบวนการพัฒนาคุณภาพ

ในสภาพเป็นจริงโดยรวม มีความแตกต่างกันตามขนาดโรงพยาบาล เมื่อพิจารณารายด้าน พบ
ว่าแตกต่างกันตาม การบริหารจัดการ ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร การให้บริการและการรักษา
มาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย กระบวนการพัฒนาคุณภาพ

การให้ความสำคัญ และสภาพเป็นจริง ไม่มีความแตกต่างกันตามวิชาชีพ

ผลการศึกษา นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการของโรงพยาบาล
ชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม สร้างเสริมขวัญและกำลังใจที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน เน้นการ
พัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร และค้นหาปัญหาของชุมชน

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

427 52451 30 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD: OPINION / HEALTH PERSONNEL / ACTIVITY / COMMUNITY HOSPITAL

RUNGSEE CHAREONVONGGRAYUB : OPINION OF HEALTH PERSONNEL TOWARDS
ACTIVITIES IN COMMUNITY HOSPITAL, 2000. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. DR.
ONG-ARJ VIPUTSIRI, THESIS COADVISOR : ASSOC. PROF. DR. PORNCHAI
SITHISARANKUL, 100 pp. ISBN 974-130-999-6.

The purpose of this descriptive study was to determine the importance and present situation by soliciting the personnel's opinion towards activities in Community Hospitals, particularly in five dimensions : management, resource management, service and standard treatment, quality improvement, results of performance and satisfaction evaluation. The study was conducted during October to December, 2000. The sample consisted of 758 respondents working in 24 randomly selected Community Hospitals. One-Way ANOVA and t-test were used for statistical analyses.

The results revealed that health personnel were more female than male (8.4 : 1). The mean age was 32.83 years. Average period of work was 7.92 years. Majority of them were working as registered nurse position (79.4%) at position level 6-8 (52.6%). Further analyses found that all items of important and present situation had highly statistically significant difference (p-value <0.001). Overall perception of importance towards specified activities in Community Hospital and dimension of quality improvement were statistically significantly different (p-value <0.05) by hospital size.

In terms of present situation, the dimension of management, resource management, service and standard treatment and quality improvement were statistically significantly different (p-value <0.05) by hospital size. Furthermore, the results showed that perceived importance towards specified activities in Community Hospital and present situation were not significantly different by professions of health personnel.

These findings indicated that the efficiency of Community Hospital should be improved through increasing community participation and morale of health personnel, approaching TQM and surveying community's problem.

Department of Preventive and Social Medicine
Field of study Community Medicine
Academic year 2000

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ นายแพทย์องอาจ วิพุทธศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์พรชัย สิริศิริรัตนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์ อาจารย์นายแพทย์วิฑูรย์ โฉ่หิ์สุนทร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และชี้แนะข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจด้วยดี เสมอมา ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์แพทย์หญิงทัศนีย์ นุชประยูร ที่กรุณาเป็นประธานในการสอบ วิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์แพทย์หญิงทัศนีย์ เออมอมร ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ กองสาธารณสุขภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข ที่ดำเนินการออกหนังสือ ในการประสานงานการเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาล

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ให้ความรู้ และคำแนะนำในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ๆ น้องๆ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจ

ขอขอบคุณ คุณทรรศนีย์ ไสร์จรรรมกุล คุณวิไลลักษณ์ เรืองรัตนตรัย คุณอุ๋ทอง นามวงษ์ และเพื่อนนิสิตปริญญาโทรุ่นที่ 11 นิสิตปริญญาโทรุ่นที่ 1 (ภาคพิเศษ) นิสิตปริญญาโทรุ่นที่ 12 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจเป็นอย่างมากตลอดระยะเวลาการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ คุณสุพร ผดุงศุภไพล ฝ่ายวิชาการ กองสาธารณสุข ภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ที่กรุณาสละเวลาช่วยเหลือให้ความสะดวกในการ ประสานงานระหว่างหน่วยงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างยิ่ง รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลชุมชน ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน เป็นผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รังษี เจริญวงศ์ระยับ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
ปัญหาทางจริยธรรม.....	4
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
รูปแบบการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
การบริหารงานวิจัยและตารางปฏิบัติงาน.....	6
งบประมาณ.....	6
2. ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	7
โรงพยาบาลชุมชน.....	10
ผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาล.....	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

๓

บทที่	หน้า
4.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ส่วนที่ 1 การตอบกลับของข้อมูล	34
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติงาน.....	35
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน.....	37
ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน	55
ส่วนที่ 5 ลำดับความสำคัญของการดำเนินงานของโรงพยาบาล.....	66
5.สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุปผลการศึกษา	73
อภิปรายผลการศึกษา.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง	89
ภาคผนวก.....	92
แบบสอบถาม.....	93
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	100

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 ผลการสุ่มตัวอย่างรายชื่อโรงพยาบาล จำนวน 24 แห่ง.....	29
3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
4.1 จำนวน และร้อยละของการตอบกลับแบบสอบถาม.....	34
4.2 จำนวน และร้อยละของผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และขนาดโรงพยาบาล	36
4.3 จำนวน และร้อยละของการมีและไม่มีกรดำเนินงานของโรงพยาบาล	37
4.4 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญด้านการบริหารจัดการ จำแนกรายข้อ.....	41
4.5 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง ด้านการบริหารจัดการ จำแนกรายข้อ.....	42
4.6 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญ ด้านทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร จำแนกรายข้อ.....	43
4.7 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง ด้านทรัพยากร และการจัดการทรัพยากร จำแนกรายข้อ.....	45
4.8 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญ ด้านการให้บริการ และการรักษามาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย จำแนกรายข้อ.....	47
4.9 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง ด้านการให้บริการ และการรักษามาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย จำแนกรายข้อ.....	49
4.10 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญ ด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพ จำแนกรายข้อ	51
4.11 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง ด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพ จำแนกรายข้อ	52
4.12 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญ ด้านผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน และการประเมินความพึงพอใจ จำแนกรายข้อ.....	53
4.13 ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานตามระดับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง ด้านผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน และการประเมินความพึงพอใจ จำแนกรายข้อ	54
4.14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงพยาบาล.....	55
4.15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงพยาบาล.....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ญ

ตาราง	หน้า
4.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามเพศ.....	57
4.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามเพศ.....	58
4.18 ระดับนัยสำคัญ และระดับความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนภาพโดยรวมและรายด้าน กับปัจจัยด้านอายุ และระยะเวลาทำงาน จำแนกตามความสำคัญ และสภาพเป็นจริง.....	58
4.19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระยะเวลาทำงาน.....	60
4.20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระยะเวลาทำงาน.....	60
4.21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	61
4.22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	62
4.23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวิชาชีพ.....	62
4.24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวิชาชีพ.....	63
4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวิชาชีพ (พยาบาลวิชาชีพ, นักวิชาการฯ).....	64
4.26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวิชาชีพ (พยาบาลวิชาชีพ, นักวิชาการฯ).....	64
4.27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระดับ (ซี).....	64
4.28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตามสภาพเป็นจริงรายด้าน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระดับ (ซี).....	65
4.29 ร้อยละของคะแนนมากถึงมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ผลต่างค่าเฉลี่ย และระดับนัยสำคัญทางสถิติ รายชื่อของความสำคัญและสภาพเป็นจริง.....	67
5.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อสภาพเป็นจริง และการให้ความสำคัญ.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

๗

ตาราง	หน้า
5.2 ค่าเฉลี่ย ผลต่างค่าเฉลี่ย และระดับนัยสำคัญทางสถิติ รายชื่อของความสำคัญ และสภาพเป็นจริง 5-10 อันดับแรก.....	78
5.3 ค่าเฉลี่ย ผลต่างค่าเฉลี่ย และระดับนัยสำคัญทางสถิติ รายชื่อของความสำคัญ และสภาพเป็นจริง ตามกิจกรรมการบริการสู่ชุมชน.....	86